

**СЕДЕМДЕСЕТ ГОДИНИ КАТЕДРА „ИНДУСТРИАЛЕН БИЗНЕС
И ЛОГИСТИКА“ И 75 ГОДИНИ СПЕЦИАЛНОСТ
„ИНДУСТРИАЛЕН БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“
В ИУ – ВАРНА**

*доц. д-р Пламен Павлов
Катедра „Индустиален бизнес и логистика“
Икономически университет – Варна*

**70 YEARS “INDUSTRIAL BUSINESS & LOGISTICS” DEPARTMENT AND
75 YEARS “INDUSTRIAL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP” MAJOR
AT UNIVERSITY OF ECONOMICS – VARNA**

*Assoc. Prof. Plamen Pavlov, PhD
Industrial Business & Logistics Department
University of Economics – Varna, Bulgaria*

През настоящата 2023/24 учебна година, специалност „Индустиален бизнес и предприемачество“ в Икономически университет – Варна, навършва 75 години, а ръководещата я катедра „Индустиален бизнес и логистика“ – 70 години. Сериозна възраст, дори за област като висшето образование и достатъчно много време за създаване на значими традиции.

През всичките тези години специалността и преподавателите от катедрата се развиват, преодоляват трудности, трупат познание и опит, но най-важното – изграждат подготвени професионалисти, които вече 75 години управляват и администрират икономическите процеси в страната.

Специалността е създадена през 1949 година, под наименованието „Икономика на промишлеността“, а през 1953 и едноименната катедра¹. От създаването до сега, специалността се развива под различни наименования – „Научна организация на производството, труда и управлението в промишлеността“, „Икономика и управление на промишлеността“, „Икономика и управление на индустрията“, „Икономика на индустрията“, „Индустиален бизнес“ и „Индустиален бизнес и предприемачество“.

Първи ръководител на катедрата (за около една година) е доц. Никола Николов. След него ръководители са проф. Никола Кърклияски, проф. Васил Ранков, доц. Ангел Кръстев, проф. д.ик.н. Тодор Ненов, доц. д-р Благо Благоев, доц. д-р Илиан Минков, доц. д-р Йордан Иванов, доц. д-р Пламен Павлов.

Независимо от промените в наименованията, мисията на специалността винаги е била и си остава **„да съдейства за просперитета на страната чрез подготовката на висококвалифицирани и с богата култура кадри за индустрията, научната сфера и националното стопанство, както и чрез извършването на разнообразна и обхватна научна, изследователска и консултантска дейност“².**

За този 75 годишен период в специалност „Индустиален бизнес и предприемачество“ са обучени над 12500 икономисти, реализиращи се с успех във всички сфери на икономиката, държавната и общинска администрация и неправителствения сектор.

През годините многократно са извършвани промени в учебния план на

¹ Благоев, Б., Шестдесет години специалност „Икономика на индустрията“, Актуални проблеми на икономиката и управлението на бизнеса, Варна: Университетско издателство, ИУ – Варна, 2008, 9-15

² Пак там

специалността. По време на плановата икономика до 1990 година, има няколко извършени промени, състоящи се в оформяне на няколко профила (специализации) – „Икономика и управление на машиностроенето и корабостроенето“, „Икономика и управление на химическата и металургична промишленост“, „Икономика и управление на хранително-вкусова промишленост“ и „Материално-техническо снабдяване“. По този начин, диференциацията на обучението по основни отрасли на индустрията задълбочава практическата му ориентация, осигурявана не само от специализираната технологична подготовка на студентите, но и от строго специализираното и съобразено с отрасловите особености обучение в областта на организацията на производството, труда и управлението. Впоследствие „Материално-техническо снабдяване“ е обособена като отделна специалност. През 80-те години в специалността е въведена нова тристепенна структура на обучение, което дава възможност да се увеличи гъвкавостта на специалната и специализиращата подготовка и по-непосредствено да се отговори на динамичните потребности на икономическата и обществена практика в страната³.

В следващите години, паралелно с прехода към пазарно стопанство, в третата степен на обучение на специалността успешно се развиват редица практически ориентирани специализации – икономика и управление на производствено-стопанската дейност, икономика и управление на научно-изследователската и технологична дейност, бизнес развитие и управление на ресурсите, индустриален мениджмънт и маркетинг, предприемачество и малък бизнес, финансов мениджмънт и др. Развитието на тези специализации създава базата, върху която се поставя началото на магистърската програма на специалността, през учебната 1996/1997 г., която и до днес е една от най-търсените и успешни магистърски специалности в ИУ – Варна.

Магистърската програма на специалността, наред с текущите промени в учебния план, променя неколккратно и наименованието си. Последователно се минава през „Икономика на индустрията“, „Индустриален бизнес и администрация“, „Корпоративно развитие и управление“ и „Корпоративен бизнес и управление“, с което наименование се предлага и до днес. Пионерско за университета е решението на катедрата да предложи магистърската специалност и в дистанционна форма на обучение още през учебната 2008/2009 г., което намира изключително добър прием сред кандидат-магистрите, отразяващо се в значително търсене на тази образователна услуга през следващите петнадесет години.

В резултат на неблагоприятните демографски особености, световна финансова криза и отворените врати на европейския образователен пазар за български кандидат-студенти, годините след 2010 се оказаха изпитание и за катедрата и специалността.

Направена бе промяна в името на специалността, като дългогодишното наименование „Икономика на индустрията“ бе заменено от „Индустриален бизнес“ през 2012 г., а по-късно и от „Индустриален бизнес и предприемачество“ (2014 г.). Едновременно с това бе намален общият хорариум на аудиторната заетост. Осъществена бе и актуализация на учебния план, продиктувана от тенденциите в търсенето на трудовия пазар. За да се осигури възможност на студентите да се профилират в две различни области – предприемачество и индустриален бизнес – бяха формирани по два избираеми блока от специални дисциплини през всеки семестър на 3-ти и 4-ти курс⁴.

През 2014 година, отчитайки развитието на съвременните информационни и комуникационни технологии и масовото им навлизане в ежедневието на младите хора, бе даден старт на специалност „Индустриален бизнес и предприемачество“ в дистанционна

³ Пак там

⁴ Минков, И., Седемдесет години специалност „Индустриален бизнес и предприемачество“ в ИУ – Варна, *Индустриален бизнес и предприемачество – иновации в науката и практиката*, Наука и икономика, Варна, 2018, 19-26.

форма на обучение. По този начин беше обхванат неусвоен пазарен сегмент от работещи със средно образование, желаещи да повишат образователното си равнище. Тук отново следва с гордост да отбележим, че катедра „Индустриален бизнес и логистика“ бе първата в ИУ-Варна, която предложи бакалавърска програма в дистанционно обучение, което намери своето отражение и в приема през следващите години.

Освен специалности „Индустриален бизнес и предприемачество“ и „Корпоративен бизнес и управление“, катедра „Индустриален бизнес и логистика“, администрира и специалности „Логистика“ и „Бизнес и мениджмънт (с преподаване на английски език)“ в бакалавърска степен и „Логистичен мениджмънт“ в магистърска степен. Богатият 75 годишен опит, натрупан при обучение на студентите от „Индустриален бизнес и предприемачество“ помага да се поддържат високи европейски стандарти и при по-новите специалности, за да бъдат те конкурентоспособни и да подготвят качествени кадри за различните сектори от икономиката.

Очакваното от бизнеса и обществото високо качество на обучението, изисква наличието на висококвалифициран екип от преподаватели. Към момента броят на редовните преподаватели в катедра „Индустриален бизнес и логистика“ е 13, като от тях 7 са доценти, 5 – главни асистенти с докторска степен и един асистент. Със задоволство следва да отбележим активната консултантска и експертна дейност на членовете на катедрения колектив, обстоятелство високо ценено от студентите. Тази дейност е широкопрофилна и показва високата квалификация и изключителните практически знания и умения на преподавателите. Те са ангажирани с управление на предприятия, разработване на документи за развитие на общини, изграждане и внедряване на интегрирани системи за управление на бизнес процесите, консултиране на фирми, разработване и управление на проекти по оперативни програми, счетоводни, данъчни и финансови консултации и др. Също така преподаватели от катедрата участват и в редица експертни съвети в страната, в т.ч. за подпомагане органите на държавното и регионално управление по проблеми от регионален характер; по проблеми на заетостта и безработицата. Активно участие на членове на катедрата има в работата на регионални, областни и общински органи където се анализират и планират политиките и стратегиите за развитие на съответните структури, а също така и в различни по своя характер неправителствени организации. В резултат на всичко това натрупаният практически опит се проектира в знанията, уменията и компетентностите на обучаваните студенти и благоприятства успешната им професионална реализация.

Трябва да обърнем внимание и на отчитането на мнението и препоръките на бизнеса и работодателските организации от региона, при всяка актуализация на учебния план и учебните програми на специалността. Във връзка с това следва да се подчертае, че катедра „Индустриален бизнес“ развива ползотворно сътрудничество с Българска стопанска камара - Варна, Асоциация на индустриалния капитал в България, Варненска търговско-индустриална камара, както и с редица компании от реалния бизнес, органи на общинската и държавна администрации. Съвместно с тези партньори се провеждат обучения в различни направления, като в същото време те оказват и пълно съдействие на научно-изследователската дейност на членовете на катедрата. Може да се каже, че освен богатия бизнес опит, който е наличен в катедрата, именно връзките с работодателски и бизнес организации са другият важен фактор, който осигурява и поддържа практическата насоченост, приложимост и актуалност на обучението в специалност „Индустриален бизнес и предприемачество“. Тук следва да се споменат и регулярните посещения в индустриални предприятия, организирани от членовете на катедрата, които дават възможност на студентите да онагледят получените знания с визия за процесите и дейностите в индустриалното производство.

В заключение следва да се отбележи, че през изминалите 75 години, специалност

„Индустриален бизнес и предприемачество“ се е превърнала в традиционна за Икономически университет – Варна, а преподавателите от катедра „Индустриален бизнес и логистика“ – в значимо звено, подготвящо професионалисти с висше образование, както за индустрията, така и за останалите сектори от икономиката, за държавната и общинска администрации и за неправителствените организации.